

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики та математичних методів в економіці

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За освітньою програмою
«Бізнес-статистика та аналітика»
(назва освітньої програми)

на тему:
«Статистичний аналіз середньої заробітної плати в регіонах України»

Виконавець:

Студентка факультету економіки та управління підприємництвом

Карайван В.Д. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Погорелова Т.В. _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми полягає у дослідженні стану та тенденцій розвитку середньої заробітної плати, оскільки вона має стратегічне значення для забезпечення економічної безпеки та розвитку країни.

Мета кваліфікаційної роботи. Аналіз динаміки, структури та визначення основних характеристик і особливостей формування середньої заробітної плати в Україні за 2014-2022 рр.

У роботі визначені і вирішені наступні завдання:

- визначення найважливіших описових характеристик середньої заробітної плати у регіонах України, зокрема середнього значення та порівняння середнього рівня заробітної плати з країнами Європи;
- аналіз заборгованості із виплат заробітної плати по регіонах України;
- розрахунок основних та середніх показників аналізу ряду динаміки номінальної та реальної заробітної плати в регіонах та по Україні в цілому;
- виявлення основної тенденції розвитку середньої заробітної плати по Україні в цілому за період 2014-2022 рр.;
- розроблення прогнозу на 2023-2025 рр. щодо рівня середньої заробітної плати по Україні;
- порівняльна характеристика динаміки заборгованості з виплат заробітної плати по регіонах України.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є оплата праці в Україні та її регіонах.

Предметом дослідження є статистичне оцінювання середньої заробітної плати в Україні та її регіонах.

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались такі статистичні методи, що базуються на загальнонаукових підходах: аналізі, синтезі, порівнянні, а також подані класичними статистичними методами: метод середніх і відносних величин, аналізу ряду динаміки, прогнозування, графічний метод, кореляційний метод. При виконанні роботи використовувалися такі комп'ютерні програми як Microsoft Word і Microsoft Excel.

Інформаційною базою досліджень є наукові публікації вітчизняних і закордонних вчених, статистичні дані державної служби статистики України. Отримані результати проведеного дослідження були оприлюднені на студентських науково-практичних конференціях, опубліковані у тезах та статтях.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано статтю:

Карайван, В. Д. Порівняльна характеристика оплати праці в Україні та країнах Європи [Текст] / В. Д. Карайван, Т. В. Погорелова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 9. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2023. – С. 89 – 93.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі **«Теоретично-методичні засади статистичного аналізу заробітної плати»** розкрито сутність поняття «заробітна плата»; розглянуто систему аналітичних показників заробітної плати; обґрунтовано методологію статистичного дослідження заробітної плати.

У другому розділі **«Аналіз структури оплати праці в регіонах України»** досліджено структуру та структурні зрушення середньої заробітної плати по регіонах України; проаналізовано заборгованість із виплат заробітної плати в регіонах України.

У третьому розділі **«Оцінка інтенсивності та тенденції формування заробітної плати у регіонах України»** досліджено динаміку середньої номінальної та реальної заробітної плати по регіонах України; на підставі аналітичного вирівнювання ряду динаміки середньої заробітної плати України розроблено прогноз на найближчі три роки; проведено порівняльний аналіз середньої заробітної плати України з країнами Європи.

ВИСНОВКИ

Проведене статистичне дослідження сучасних процесів оплати праці України дає можливість зробити наступні висновки.

Заробітна плата – винагорода, обчислена у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Наявність об'єктивних, законних змін рівня заробітної плати необхідна для підвищення її продуктивності, підвищення продуктивності праці та її плінності. Розбіжність у заробітній платі пояснюється багатьма факторами, найбільш суттєвими з яких є економічні відмінності в окремих галузях і регіонах, структура ринку праці, рівень корпоративної прибутковості, законодавство та галузеві угоди, колективні договори, складність процесу та умови регулювання заробітної плати, які визначаються рівнем кваліфікації.

Заробітна плата є основним чинником, який визначає ступінь матеріальної задоволеності працівників, враховуючи існуючі ціни та рівні податків роздрібних торговців. Це один із компонентів доданої вартості, а також вартість вироблених товарів чи послуг на організаційному, інституційному та індивідуальному рівнях. У ширшому макроекономічному контексті це частина ВВП і загального обсягу виробництва в масштабах

країни та на відповідних регіональних ринках.

За результатами практичних розрахунків можна виділити наступне:

Структура середньої заробітної плати України по регіонам у 2021 – 2022 рр. майже не зазнала вагомих змін. Позитивною динамікою є збільшення питомої ваги середньої заробітної плати в м. Київ, порівняно з 2021 роком, у 2022 році питома вага середньої заробітної плати зросла на 0,24 п. п.

Середня заробітна в регіонах України в середньому відрізняється від середньомісячної заробітної плати по Україні на 2034,8 грн. у 2021 році та на 2504,7 грн. у 2022 році відповідно.

У 2021 році рівень середньої заробітної плати лише у Запорізькій, Миколаївській, Київській та Дніпропетровській області були приблизно на рівні середньої заробітної плати по Україні. Найбільш позитивну динаміку показали місто Київ та Донецька область, різниця із середньої заробітної платою по Україні склала 5196 грн. та 1449 грн. відповідно. Інші регіони показують негативну динаміку порівняно із середнім рівнем заробітної плати по Україні, найбільша різниця склала у Чернівецькій області, а саме - 2641 грн.

У 2022 році тенденція середньої заробітної плати зберіглась, лідерами та аутсайдерами по середній заробітній платі залишилися місто Київ та Чернівецька область із різницею з середньою зарплатою по Україні в 6770 грн. та -3251 грн. відповідно.

Також слід зазначити, що в Україні у 2022 р. сума заборгованості із виплат заробітної плати у середньому складала 128283,84 тис. грн., а в окремих областях відхилялась від середнього значення в ту чи іншу сторону на 182254,53 тис. грн. або на 142,07%. Так як це відхилення набагато більше 33,3%, то можна сказати, що сукупність є неоднорідною, тобто значення середньої для неї не типове.

За результатами розрахунків, можна побачити що темпи росту та приросту середньої номінальної та реальної заробітної плати по регіонам України та в Україні в цілому збігаються та притримуються однакової швидкості. Середній абсолютний приріст номінальної середньої зарплати трохи вище за реальну, але в цілому зберігається тенденція росту та можна виділити, що середній абсолютний приріст номінальної заробітної плати по Україні в 1,01 рази швидший за середній абсолютний приріст реальної заробітної плати України.

За допомогою аналітичного вирівнювання було складено прогнозування середньої заробітної плати по Україні, за даним прогнозом у 2023 році середня заробітна плата по Україні складатиме 15,56 тис. грн., 2024 – 17,06 тис. грн. та 18,56 тис. грн. у 2025 році.

Якщо порівнювати середню заробітну плату України з іншими країнами Європи, то бачимо, що купівельна спроможність країн Європи на порядок вище аніж в Україні, а саме: в Польщі рівень купівельної спроможності вище українського в 1,5 рази, у Великій Британії в 2,6 разів, Чехії в 1,8 рази, Литві в 1,6 рази та у Німеччині рівень купівельної спроможності вище за рівень України в 2,8 рази.

АНОТАЦІЯ

Карайван В. Д. «Статистичний аналіз середньої заробітної плати в регіонах України».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

«051 «Економіка»»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Бізнес-статистика та аналітика»

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є оплата праці в Україні та її регіонах.

У кваліфікаційній роботі розглянуто сутність поняття «заробітна плата». Окремо виділено систему аналітичних показників заробітної плати. Досліджено структуру та структурні зрушення середньої заробітної плати по регіонах України. Проаналізовано заборгованість із виплат заробітної плати в регіонах України. Досліджено динаміку середньої номінальної та реальної заробітної плати по регіонах України. За допомогою аналітичного вирівнювання ряду динаміки середньої заробітної плати України розроблено прогноз на найближчі три роки. Проведено порівняльний аналіз середньої заробітної плати України з країнами Європи.

Ключові слова: середня заробітна плата, оплата праці, аналіз, динаміка, заборгованість, структура.

ANNOTATION

Karaiivan V. D. "Statistical analysis of average wages in the regions of Ukraine."

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in special 051 «Economics»

for the educational program "Business Statistics and Analytics"

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2023.

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the payment of labor in Ukraine and its regions.

The essence of the concept of "salary" was considered in the qualification work. The system of analytical wage indicators is separately highlighted. The structure and structural shifts of the average salary in the regions of Ukraine were studied. The arrears of salary payments in the regions of Ukraine were analyzed. The dynamics of the average nominal and real wages in the regions of Ukraine were studied. A forecast for the next three years was developed with the help of analytical alignment of a number of dynamics of the average salary of Ukraine. A comparative analysis of the average salary of Ukraine with European countries was carried out.

Keywords: average salary, salary, analysis, dynamics, indebtedness, structure.